

Domoljub

V Ljubljani 9. februarja 1944

57 — Štev. 6

Kadar je zima huda . . .

Ko kuješ svoj značaj

Neumni čolnarji

Reci no danes kakemu povprečnemu fantu ali dekliču, naj to ali ono razvado opusti, naj se preмага in naj bo bolj odločen, kaj ti bo odgovoril? »Ne morem pomagati!« Slabič nas prepričuje, da si ne more pomagati. Zakaj ne?

Takole si misli odgovor: Dva mlada krepka fanta sta se v čolnu prepeljala na drugi breg reke. Tam sta prebila vse božje popoldne, pila in jedla ter se zabavala. Pod večer sta se okajena vrnila. Krepko sta pograbila vesla in zaveslala proti sredini reke. Vesla so se kar šibila pod mišičastimi rokami, tako sta veslala. Toda čoln se ne premakne z mesta, kjer sta ga dopoldne privezala. Tako sta veslala in se mučila, da jima je pot curkoma lil s čela in je pijanost začela pojemati. Kaj vraga, da ne moreta s čolnom z mesta? Še le ko se malce strezmeta in ko je skoro že noč, opazita, da čolna nista odvezala. Kajpada z verigo privezan čoln noče ubogati in plavati, kakor bi bila hotela.

Človek bi se takima dvema čolnarjema moral smejati. Kaj bi se ne smejal, ko sta pa bila tako nerodna! Ampak, rajši se jima ne smejimo, ker takih čolnarjev med nami kar mrgoli. Še slabši so kakor ta dva prismodeta. Ta dva sta pozabila verigo odpeti, drugi pa se nočejo odpeti od svojih strasti in slabih navad. Le poglej nečistnika, kako se valja v blatu! Ali je tak človek sploh še svoboden mož? Kaj že, suženj je svojih strasti in šibke volje. Včasih mu pride na um, da bi bilo prav, ko bi začel drugače živeti, tedaj pa ga veriga zle navade potegne nazaj v blato.

Tam imaš častilakomneža, tu jeznoritega, ki bi se za vsako stvar rad krvavo maščeval, tukaj stoji rdečnosti pijanec, ondi spet strupeni grabež. Vsi ti bi morebiti na tihem kdaj radi bili boljši, toda grda nagnjenja v njih so hujša kakor njihova volja. Ali so ti in taki svobodni ljudje? Kakor prikovani so na svoje grde navade.

Leta 1906 se je v Sredozemskem morju potopila italijanska ladja, ki je 800 italijanskih izseljencev vozila v Ameriko. Eden izmed popotnikov si je malo prej, preden je valovje zagrnilo ladjo, naglo opasal pas, poln težkih zlatnikov. Nato je pogumno planil v volove, da bi se plavaje rešil v reševalni čoln. Toda pas s težkimi zlatniki je bil tako težak, da ga je začel vleči na dno. Že se je potapljal, reševalni čoln pa se je tudi bližal. Mož je z zadnjim naporom svojih sil skušal pas s težkim zlatom odpeti. Pa ga ni mogel. Preden je čoln priplul do njega, je siromak zakričal: »Ne morem ga odpeti!« Naslednji hip je že izginil pod vodo.

Nespametnej je bil prehudo navezan na zlato. To ga je potem pogubilo. Tako je nekako s bližnjo priložnostjo v greh. Slišim, da si veren fant. Prav! Zakaj pa potem prebiraš brezverske spise in knjige? Cist hočeš ostati? Ti pa tako rad poseđaš v dvomljivih družčinah! Kajpada si misliš, če kdo kaj mastnega pove: »Eh, kaj za to? Saj je zdaj vojska!« Ali mar misliš, da med vojsko čednosti nič več ne veljajo? Kdo neki jih je bil med vojske razveljavil? Ljudje, ki jih na debelo prestopajo. Ampak zato je greh vseeno ostal greh. Saj je tudi letalska bomba smrtno nevarna, najsi jih malo ali veliko pade na tla. In čim več tega spaka pade na tla, tem bolj previdno se jih človek izogiblje. Ko pa se dušne nevarnosti začno množiti, takrat pa naj tvoja previdnost in čuječnost kar zaspi? Prijatelj, če tako misliš, si bolj nespameten kakor sta bila tista dva privezana čolnarja.

Prezident gen. Rupnik slovenskim kmetom sporoča Hitlerjev odgovor

Dne 3. t. m. se je v frančiškanski dvorani v Ljubljani zbralo nad tisoč slovenskih kmečkih mož, ki so navdušeno pozdravili v svoji sredi predsednika generala Rupnika. Bivši poslanec g. Škulj je v svojem pozdravnem govoru omenil, da je dne 19. grudnia lanskega leta g. prezident sprejel odposlanstvo slovenskih kmečkih beguncev z Dolenskega in Notranjskega. Pri tej priliki je begunski odbor g. predsednika prosil, naj na višje mesto sporoči zahvalo teh beguncev za nemško pomoč proti komunizmu. Na četrtkovem zboru pa je prezident g. general Rupnik zborovalcem imel daljši nagovor, v katerem je prinesel odgovor na svoječasno izraženo izjavo.

Iz govora g. prezidenta

V svojem govoru je g. prezident najprej pozdravil slovenske kmete, ki so od nekdaj bili glavni stebor slovenskega naroda. Tudi v teh hudih trenutkih, ko je našemu narodu grozil mednarodni komunizem, je slovenski kmet prvil vstaj v obrambo slovenskih narodnih svetinj. Nato pa je g. prezident nadaljeval:

Hrabremu kmetu in njegovim borečim se sinovom je prišla pomoč, pomoč najboljših vojakov na svetu in njihovega velikega Führerja. S tem pa je prišla tudi pomoč in podpora vsemu slovenskemu narodu. Tako smo bili priznani za člana družine evropskih narodov, naše domobranstvo pa je naši narodni skupnosti pokazalo pot do rešitve. In zopet so najzvestejši sinovi našega naroda, kmetje, ki so od leta 1941, dalje prestajali najtežje in žrtvovali največ, najprej — in preden je gospoda to storila — spoznali naš položaj, prišli k meni ter me prosili, da se v njihovem imenu zahvalim nemški vojski za pomoč in da velikemu Führerju Evrope javim, da so pripravljani vzdržati v boju in delu proti komunizmu.

Tako so — brez politikov in diplomatov — naši pošten in verni kmetje obrnili na naš mali slovenski narod pozornost za vso Evropo borečega se Führerja nemškega naroda in krmarja evropske usode.

Bil sem zato v nedeljo pri slovesni proslavi enajstletnice narodnosocialističnega prevzema oblasti ponesen, ko sem pred zbrano nemško oklepno divizijo slišal skupinskega vodjo g. generala Rösenerja reči med drugim naslednje besede:

»V posebno veselje mi je, da se morem zahvaliti delavoljnemu slovenskemu narodu. Vi, gospod general Rupnik, ste sporočili v svojem pismu z dne 22. decembra po pokrajinskem vodji izjavo lojalnosti več tisoč kranjskih kmetov vodji nemške države. Pooblaščen sem, da vam, gospod general, sporočim, da se je Führer nemške države vašega sporočila zelo razveselil in vam po pokrajinskem vodji sporoča svojo posebno zahvalo. Obenem vas prosim, da sporočite zastopstvu slovenskih kmetov njegovo zahvalo in priznanje.«

To so bile besede gosp. generala Rösenerja.

Srečen sem, da vam morem, moji marljivi rojaki, prečitali tudi pismo, ki mi ga je o tem pisal Vrhovni komisar Jadranskega Primorja, pokrajinski vodja in državni namestnik g. dr. Rainer:

»V svojem pismu z dne 22. decembra ste mi sporočili, da je zastopstvo dveh tisočev kranjskih kmetov izjavilo svojo lojalnost vodji nemške države in se zaobljubil k brezkompromisni borbi proti boljševizmu. Prosil ste me, da to spontano izjavo dolenskega prebivalstva sporočim Führerju.

Vaše pismo sem predložil Führerju. Führer je bil pisma vesel in mi je naročil, da vam sporočim njegovo zahvalo. Prosi Vas, da sporočite zastopstvu slovenskih kmetov njegovo zahvalo in njegovo priznanje.

Veseli me, da vam morem, spoštovani gospod prezident, sporočiti to za Kranjsko pomembno izjavo vodje. Pričakujem, da se bo prebivalstvo ljubljanskega mesta in pokrajine, vzpodbujeno po osebnih zahvali in priznanju Führerja, v podvojeni meri postavilo v borbo proti boljševizmu in s tem doprineslo svoj prispevek k novi ureditvi Evrope.«

Tako se glasi pismo g. Vrhovnega komisarja.

Poročati vam pa imam o še enem dokazu naklonjenosti, ki je izkazuje Führer Nemčije in Evrope vam kmetovalcem, kot največjemu in najvažnejšemu delu slovenskega naroda. Pravkar je namreč Vrhovni komisar kot prvo in najvažnejšo organizacijo za našim domobranstvom odobril organizacijo kmetijstva. Tej stanovski organizaciji bo kot zastopnik kmetovalcev pokrajine načeloval eden izmed vas. On bo pripadnik kmečkega stanu najbolje pozna vaše težave in potrebe in on bo kot najmerodajnejši skrbel za obnovu in napredek našega, od komunističnih lolovajev uničenega poljedelstva. On bo najlaže vodil vsa dela na tem področju vam v prid. Tudi njegovi najbližji sodelavci v vodstvu — po številu trije — bodo kmetje. Temu vodstvu bodo dodeljeni še zastopnica kmečkih žena, zastopnik kmečke mladine in zastopnik poljedelskih delavcev.

Zastopstvo vašega stanu bo na ta način povsem v rokah kmetov samih. Sami že veste, da so storjeni mnogi ukrepi, da se naše uničeno poljedelstvo popravim in obnovim, vidimo pa tudi, kako je naša pokrajina vsak dan bolj varna, da se boste mogli v najkrajšem času vrniti na svoje domove in pričeti z rednim delom. Prepričan sem, da boste, moji ljubi kmetovalci, tudi sedaj, ko sta obnovu in varnost že na polti, kot vedno storili vse, kar je v vaši moči, za lastno korist, za korist vsega slovenskega naroda, kakor tudi za novo, socialno in narodnostno urejeno Evropo.

Po teh besedah je spet spregovoril g. Škulj, ki se je zahvalil za tako lep odgovor, ter nato izrekel željo, da bi zdaj Vodja velike Nemčije uredil tudi naše slovenske narodne želje, kar je zborovanje navdušeno pozdravilo.

Vojni dogodki preteklega tedna

Srditi boji v Italiji

V Italiji so se zadnji teden razvili hudi boji, kakor poroča nemško uradno poročilo 31. 1. Pri Nettunu je sovražnik z velikimi pehotnimi in oklepnimi silami napadel proti severu in severovzhodu. Istočasno je sovražnik silno napadel na odseku pri Minturno-Cassinu. Bil je povsod odbit ter so Nemci zajeli 900 sovražnih ujetnikov.

Kakor veli nemško uradno poročilo 1. II. so boji v Italiji postali še bolj srditi. Pri Nettunu je sovražnik zaman nadaljeval svoje napade. — Pri Minturnu in Castellforte so napadi bili le krajevni. Medtem ko so tukaj Nemci v hudem boju vnovič izgubili Monte Ingo, so pri Cassinu bili odbiti vsi napadi ter so Nemci pri San Eliju vnovič zavzeli več višin.

Po uradnem poročilu 3. svečana je sovražnik pri Nettunu brezuspešno napadal. Nemški protinapadi pa so sovražniku vzeli še tiste uspehe, ki si jih je bil poprej pridobil. — Srditi boji so za gorske vrhove Monte Cassina, kjer so glavne višine ostale v nemških rokah. Izgube pa so na obeh straneh velike.

Kakor se glasi nemško uradno poročilo od 4. svečana, so Nemci v strnjenem protinapadu obkolili večje sovražne sile pri Nettunu. — Hudo zagrizeni boji pa so pri Cassinu, kjer sovražnik zaman poskuša, da bi predrl.

Hude sovjetske izgube

Nemško uradno poročilo 31. prosinca naznanja, da so sovjeti pri Dnjepropetrovsku z velikimi silami prešli v napad. Bili pa so odbiti. Pri Kirovem gradu so bili odbiti hudi sovražni napadi, medtem ko pri Čerkasih in Beli cerkvi boji še trajajo. Boljševiki so imeli hude izgube po nemških protinapadih. — Pri Pogrebišču so nemške čete samo na enem odseku od 24. do 30. prosinca razbile deset sovjetskih divizij in več oklepnih zborov. V tem času je sovražnik tukaj izgubil 6500 ujetnikov in 8000 mrtvih, zraven tega pa še 700 oklepnikov, 680 topov, 340 protiolepnih pušk in več sto avtomobilov. — Med Ilmenskim jezerom in Finskim zalivom so bili odbiti vsi sovražni napadi, dasi zagrizeni boji še trajajo.

Pri sovražnem bombnem napadu na italijansko mesto Pisto je bila porušena tudi hiša znamenitega italijan. zvezdoslovca Galileja.

Petletnico osvoboditve izpod rdeče strahovlade je praznovala 26. januarja Barcelona.

Plaz je zasul 15 mladih smučarjev, ki so se hoteli povzpeti na Horthyjev vrh pri Borsi v Karpatih.

Strahovita suša vlada na vsem srednjem zapadu Združenih držav ameriških. Zitna letina je v nevarnosti.

Glavni sedež italijanskega zavoda za fašistično kulturo so premestili iz Rima v Padovo.

Dokler bo trajala sedanja vojna je prepovedana vsaka doselitev v romunsko Bukarešto.

Slovesno obletnico prevzema oblasti po narodnem socializmu je praznovala te dni Nemčija, pa tudi številne tuje države.

Siloviti boji divjajo med Japonci in Američani na Marshalskih otokih.

V Italiji so zasegli premoženja Židov in pripadnikov sovražnih držav.

580.000 Židov je našlo »zajamčen obstoje« od l. 1933 dalje v Ameriki.

Za 275.000 frankov je prodal pariški knjigotržec ljubitelju starih rokopisov Henryju Belenu rokopis zgodovine italijanskega slikarstva iz leta 1817.

Vlada črncev v afriški Liberiji je napovedala vojno osi, poroča Reuter.

Samo 377 japonskih vojakov so Amerikanci ujeli v zadnjih letih vojne. Japonec gre raje v smrt, kakor v ujetništvo.

Sovjetska ladja, na kateri se je peljalo 750 italijanskih otrok v Rusijo, se je potopila v bližini Port Saída; skoraj vse otroke so rešili.

Angleški ministrski predsednik Churchill se je vrnil iz Maroka v London.

28 sovražnih rušilcev, štiri podmornice in tri križarke so potopili Nemci v januarju.

Prostovoljsko žensko armado iz žen v starosti od 18 do 25 let so ustanovili v Siamu v Aziji; triletna službena doba.

Veliko število človeških žrtev je zahteval sovražni zračni napad oni ponedeljek v mestih: Bologna, Verona in Udine.

Million ljudi je že padlo na Balkanu v tolovajski vojni, trdi Colin Ross v »Donauzeitung«.

Po nemškem uradnem poročilu dne 1. svečana so pri Nikopolju in Dnjepropetrovsku propadli vsi sovražni napadi. Tukaj je bilo sestreljenih 81 oklepnikov. Hude izgube so imeli sovjeti pri Kirovem gradu. — Južno od Pogrebišč so Nemci zavzeli več novih krajev ter zajeli več ujetnikov. — Silni boji so na črti Novgorod-Volinska, kjer so močne sovražne sile vdrle in se nemške čete zdaj z njimi bore. Nemški sunki so južno od Pripeta vdrli globoko v sovražnik ozemlje. — Pri Vitebsku in Nevlju je sovražnik brez uspeha napadal. — Med Ilmenskim jezerom in Finskim zalivom so sovražne čete še naprej vdrle, nemške čete pa jih srdito ustavljajo ter prizadevajo hude izgube.

Dne 3. svečana govori nemško uradno poročilo o hudih bojih pri Kirovem gradu, kjer sovjeti skušajo s protinapadi ustaviti nemške napade. Med Pripetom in Berezino so sovjeti znova napadli. Kraja Rovno in Luck sta v hudih bojih bila izpraznjena. Silni boji divjajo med Ilmenskim jezerom in Finskim zalivom. Pri Novgorodu je bilo zbitih 22 sovražnikovih oklepnikov.

Nemško uradno poročilo dne 4. svečana navaja, da so sovjeti doživeli pri Nikopolju hude izgube, ki so jim jih prizadeli nemški protinapadi. Na bojišče med Kirov-m gradom in Belo cerkvijo so sovjeti privedli nove sile, s katerimi neprestano napadajo. Tukaj je bilo v dveh dneh zbitih 44 oklepnikov. Pri Vitebsku se je razvila druga obrambna bitka, ki se sicer še nadaljuje, v kateri pa je sovražnik že doslej izgubil 40 oklepnikov. Pri Novgorodu in Nevlju so nemške čete dosegle velike obrambne uspehe.

Enakost, bratstvo in tovarištvo

Komunistična enakost je prišla že v pregovor, kadar se je iz nje treba norce briti. Pred nekaj tedni je pisec teh vrstic govoril z možem iz Hrvaškega Gorskega kotarja, kjer so hrvaški komunisti tudi sejali svojo enakost in rdeče tovarištvo. Mož je povedal, da so spočetka tamkajšnji hrvaški kmetje bili še kar navdušeni za enakost, bratstvo in tovarištvo. Ni pa dolgo trajalo tisto navdušenje. Ljudje so od blizu naglo spregledali, da je vse skupaj le slepilo in sleparija. Kajpada hrvaški kmet komunizma ni gledal z očmi kakoga svojega svetovnega nazora ali prepričanja. Spregledal pa ga je po »dvih kotlih«, ki so med komunisti v navadi. En kotel je za komandante in njihove prilježnice, drugi pa je za moštvo in ubogo rajo, ki mora za komandante in novopečene gospode kri prelivati. Zato so tamkajšnji hrvaški kmetje taki enakosti hitro obrnili hrbet in šli domov. Ponekod so se kmetje že sami organizirali in oborožili.

Tako hrvaški kmet, ki je po svoji naravni bistrosti prišel od tega, da je komunizem treba pobijati, ker je nekaj slabega in zlaganega. V zadnji številki »Slovenskega doma« pa beremo na podlagi skušen ubogih žrtev, kakšna je ta enakost med slovenskimi komunisti. Tovarištva komandantje, ki so kajpada sami komunisti, ne poznajo. Sami se skrivajo, ubogi prisiljeni mobiliziranci in morajo v boj in smrt. Pri vsem tem pa morajo ti siromaki še grdo stradati. Kdor malce pogodrnja, ga umore — brez usmiljenja.

Poveljnik z zlatimi palicami

V kolikor se je rdeča vojska bolj razvijala, toliko bolj je šlo »tovarištvo« v skrajnost. Spomladi leta 1943. so se nekako urejale plače funkcionarjev, ki so seveda v vojski šle samo do štabov bataljona. V kolikor si bil »višji«, v toliko si dobil višjo plačo. Člani glavnega poveljstva so seveda lahko razsipavali, kakor so hoteli, njim je bilo vse na razpolago. Če je kdaj kdo od njih šel le malo pregledat »po teren«, je v kratkem času toliko porabil, kar bi zadostovalo za en rdeč bataljon za mnogo daljšo dobo. Tovariš »Matija« — Maček se je sam hvalil po Beli Krajini v metliški okolici, ko je bil na takem potovanju, da nosi s seboj zlate palice v vrednosti nekaj milijonov, da bi se lahko odkupil, če bi ga kje prijeli cesarski vojščaki. Poleg tega je njegovo spremstvo nosilo z njim pet nahrbtnikov z najboljšimi konzervnimi jedili. Pobahal se je, da ima s seboj tudi kavjar.

Tako se je vsak od njih preskrbel za potovanje. Navzdol je seveda šlo po stopnjah, tako sta komandant in komisar brigade še vedno imela vsaga več, kot sta rabila, dočim so bataljonski funkcionarji že morali vsaj nekoliko paziti, da jim ni prekmalu zmanjkalo. Redno pa je bilo tako, da moštvo ni dobilo prav ničesar, ampak je moralo mirno gledati raztrgano in lačno, kot je bilo, kako »višji tovariš« uživa.

Namesto tovarišem — svoji žlahti

Posebno poglavje pri tem »tovarištvo« so bili razni intendanti, ki bi morali vsaj tisto, kar je moštvo pri raznih rekvizicijah nabralo in kar je njim ostalo od hrane, uporabiti zanje. Toda ravno to so bili največji gospodje in so mnogo od teh dobrot naravnost »pokradli« in »vskladiličili«, da bodo imeli, ko bo vojne konec, ali pa so pošiljali svojim sorodnikom. Intendant Gubčeve brigade Ferdo, ki je doma blizu Mokronoga, tako oskrbuje ženo in vse svoje sorodnike, da jim ničesar ne manjka in brez dela živijo bolje, kot so kdaj koli prej. Cigarete — (to je med njimi ena najbolj občutljivih točk) ki jih dobivajo, pokadijo sami ali pa jih razdelijo med najboljše prijatelje, bodisi vojaške ali civilne. Denar, ki ga ti ljudje dobijo in je namenjen za moštvo, ga porabijo za svoje lastne potrebe.

Ni jih večjih buržujev

Vse to »tovarištvo« in »enakopravnost« ljudje na podeželju že dolgo poznajo. Le Ljubljanci tega še ne morejo verjeti. Popolnoma se je to pokazalo — in prav nič se niso sramovali — za časa tretje republike po 8. septembru 1943. Spet so se prikazali avtomobili, krasne uniforme, oholi obrazi raznih komandantov, komisarjev in sekretarjev ter vsi mogoči politični oblastniki. Mobilizirali so in pošiljali ljudi neusmiljeno v smrt. Razmerje med moštvom in med komando se je tako stopnjevalo, da višji »oficirja« s »tovarišci« skoraj govoriti niso hoteli. Po njihovih kuhinjah so se pripravljale največje in najboljše specialitete. Narod so gledali z viška in delali z njim, kakor se jim je zljubilo. Ljudje so govorili, da še niso videli večjih buržujev.

»Ti smrkavec, boš meni rekel tovarišica!«

Kakšno pa je »tovarištvo« med komunisti in ljudstvom po deželi, precej zgovorno priča na primer naslednji dogodek, ki se je pripetil v neki gostilni v Kopoljah, katere lastnica je starejša ženska. V to gostilno je prišel nekoč znani komunistični poveljnik Nikič Boris (pravo ime Niko Šilih) in staro gostilničarko nagovoril s »tovarišico«. Ona se je pri tej besedi razhudila in dejala: »Kaj, ti smrkavec, ti boš meni rekel tovarišica!« Tudi ta ženska je torej že tedaj kaj dobro čutila vso zlaganost komunističnega »tovarištva«. Tudi ona, kakor danes velika večina prebivalstva po naši deželi, ve, da ljudje, ki ropajo, požigajo in more, ne morejo biti resnični tovariši tistih, nad katerimi počenjajo takšna grozodejstva.

»Tovariš« je pri ljudstvu že psovka

Na splošno lahko mirno trdimo, da ljudje po Dolenjskem in povsod drugod, kjer se je razpasla komunistična druhal, niso imeli še nikoli prilike videti na lastne oči takšne razlike med vodstvom komunističnih tolpi in moštvom samim kakor v »osvobodilni« vojski. Med člani vodstva vlada prava buržuazija, med moštvo za nedopovedljiva revščina v vsakem oziru. Kako daleč sega med komunisti tovarištvo, najlepše dokazuje dejstvo, da velja danes med ljudstvom po deželi beseda »tovariš« naravnost za psovko. Ljudje se sprašujejo, kako more vendar človek, ki mu je sploh še kaj do sočloveka in ki govori o enakopravnosti, počenjati takšne stvari, kakor jih uganjajo komunisti? Kako more tako brez usmiljenja in brez vsakega najmanjšega človeškega čuta vseprek požigati in moriti? Ko so ljudje na primer videli fašete, kako se vsi razcapani in bosi potikajo iz kraja v kraj, na drugi strani pa komunistične veljake, ki so siti in jim ne manjka ničesar, so se začeli zgražati: Če bo šlo pa tako naprej, bomo dobili res lep red!

To naj bo tisto »tovarištvo« in tista »enakopravnost«, ki jo toliko oznanjajo rdeči evangelisti. Za ljudstvo so bili takšni žalostni prizori veliko pohujšanje. Štab se je vozil v zaplenjenih avtomobilih ali pa na lepih vozičkih, moštvo pa se mora potikati brez konca in kraja peš in vse prestrađano sem in tja. Komisariji in drugi komunistični veljaki so »tovarištvo« do drugih dokazovali kaj dobro tudi s tem, da z navadnimi ljudmi sploh niso hoteli niti govoriti. Imeli so se vedno za nekaj več, kakor pa je raja.

Tako si zdaj pač vsak lahko misli, kam bi privedlo toliko opevano »tovarištvo« in »enakopravnost«, če bi se zgodilo, da bi zmagali komunisti. Vso besedo bi imeli samo voditelji, samo roboti pa bi bili res enakopravni...

Iz bojev zoper komuniste

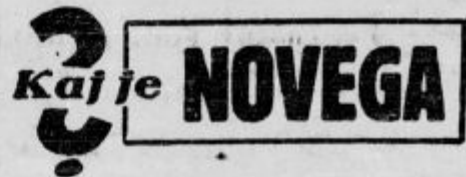
Komunisti so prepovedali duhovščini v Subi krajini in na Dolenjskem poučevati verouk tako v šoli, kakor v cerkvi.

Na praznik Treh kraljev sta prišla dva komunisti v civilni obleki v Škočijan na Dolenjskem in ustrelila Jožefa Jermana.

Komunisti stalno ropajo v Selih in okolici v Subi krajini. Ukradeno blago, živino in živež vozijo v vas Reber, kjer je glavno »komunistično skladišče«.

Komunisti so odvedli neznanokam župana Grebenca s Trebelnega. Kaplan Klaučar ne sme nikamor razen v cerkev.

Pri bojih na Trški gori v Novem mestu je bil ubit komandant 3. bataljona komunistične čete brigade Tone Kamin.

d Vrbove mačice so prve znanilke novo porajajočega se življenja spomladi. Ob letošnjem izredno ugodnem in toplim vremenu so začeli brsteti že v januarju in kazati svoj sivi kožušček. Ljudje se jih vesele, režejo vršičke in jih nosijo domov. Nekateri pa jih narežejo celo butage, nosijo na trg in tam prodajajo. Ne zavedajo se, da delajo s tem veliko škodo čebelam, ki naberejo na teh mačicah spomladi največ obnožine ali cvetnega prahu. Obnožina je važen del hrane, ki jo pripravljajo čelabe za zalogo (zerke). Brez nje bi se čebelje družine sploh ne mogle razvijati. Obnožina je za mlade čebele (črvičke) to, kar za našo otroke kruh. Zaradi velike koristi so vrbove mačice v vseh kulturnih državah pod zaščito. Tudi pri nas je Visoki komisariat opozoril okrajna glavarstva na § 156 gozdnega zakona, po katerem je prepovedano trganje vršičkov in mačic vrbovja. Kdor želi na svojem vrtu zasaditi vrbov grmičev, kjer si bo lahko vsako pomlad narezal vejic in jih postavil v vazo na mizi kot prve znanilke pomladi, ta dobi brezplačno potaknjena ali sadiko pri Čebelarškem društvu na Bleiweisovi (Tyrševi) cesti 21.

d Policijska ura v Gorici je bila uvedena s prefektovo odredbo. V okviru obstoječih mestnih mej, torej z izjemo Rožne doline in Stara gore, velja odslej policijska ura od 22 do 6. Za druge kraje goriške občine velja od 20 do 6. Za občine Kopriva, Kormin, Fara ob Soči, Gradiška ob Soči, Marijano, Romans ob Soči in Zagraj pa je odredena policijska ura od 21 do 6. Za ostale občine pokrajine veljajo stare policijske ure. V veljavi ostanejo tudi dosedanja predpisi za vstop in izhod v goriško mesto. Novi policijski uril odgovarjajo tudi predpisi o zapiranju gostiln, ki odslej zapirajo ob pol sedmih.

Da bi se poglobili stiki med Stajersko in Spodnjo Stajersko. Po dolgih pripravah bodo sedaj prirejani medsebojni tovariški večeri. Tako bo prosvetna skupnost iz Slovenske Bistrice gostovala v Deutschlandsbergu, kjer bodo domačini priredili še posebno jutranjo prireditev. Dne 4. marca bo skupina iz Marenberga v gosteh v Eibiswaldu, dne 5. marca pa bodo gostom na čast nastopili Marenberžani sami. Tudi druge krajevne skupine bodo gojile izmenjavo nastopov z namenom, da se poglobijo medsebojne prosvetne zveze.

d Nemški časopis »Völkischer Beobachter« piše, da se je mnogo celovških družin preselilo na deželo in kmečko ljudstvo bo prispevalo svoje, da se premosti trda doba in da se bodo zadane rane kinalu zabrazdale. Kmetijstvo lahko mnogo pripomore z zagotovitvijo prehrane.

d V februarju bodo prejeli v Trstu med drugim na osebo po 1 kg ržja in 1 kg testenin, 60 gramov sladkorja, 1 kg fižola, 200 gramov paradiznika in 500 gramov mezge.

V Črnomlju in okoliških vaseh divja tifusni komunisti so mesto popolnoma zaprli.

Takoj po odhodu domobranske in nemške posadke iz Črnomlja so komunisti ubili črnomeljskega župana Klemenca njegovega 32 letnega sina in dva duhovnika iz sosednjih župnij.

Komunisti po Beli krajini so slabo oblečeni in obuti; večina nima čevljev in nosi noge zavite v cunje.

23.636 mrtvih in približno toliko ujetih so imeli boljševiki v boju z Nemci na Balkanu v decembru in januarju.

Nad 11 milijonov lir znaša škoda, ki so jo prizadejali komunisti znani, 13 vasi obsegajoči občini Videm-Dobrepolje.

Nad en milijon ljudi je že padlo na Balkanu zaradi komunizma.

Tolpa komunistov je 23. januarja pridrla na Polico in uničila šolo, prosvetni dom in župnišče.

Komunisti so v zadnjem času neznanokam odpeljali obč. tajnika v Romansu ob Soči dr. Mašellija, ustrelili postajnega načelnika v Plaveh pri Gorici Petra Punžija in 33 letnega mehanika Atilija Planinška v Standrežu, obstrelili pa 22 letnega Janeza Kogoja v Grgartju.

d Smrtina kazen za plenilce. Iz »Kärntner Zeitung« povzemamo, da so po bombnem letalu na Celovce zasajili nekega italijanskega in nekega hrvatskega državljana, ki sta bila zaposlena pri očistevalnih delih v mestu, kako sta skušala izkoristiti položaj ter pleniti po hišah. Zaradi tega so ju takoj pozvali na odgovor in ustrelili.

d Zopet poslujejo za pisemske pošte Novo mesto. Smihel pri Novem mestu in Kočevje.

d 4500 glav goveje živine so lansko leto zaklali v mestni klavnici v Ljubljani. — Konj in kobil so v isti dobi zaklali 391.

d Nesreča ne počiva. V Ljubljani stanujoča znebnica Jana Fuginova je padla in si zlomila levo nogo. — V kurilnici drž. železnice na gorenjem kolodvoru zaposleni ključavničar, 37 letni Janez Bučar, se je med delom ponesrečil. Dobil je poškodbe po glavi. — Na ljubljanskem Privozu stanujoča profesorica Marija Finžgarjeva je zadela kap. — Marjan Lampelj, 17 letni dijak, si je pri padcu zlomil levo roko. — V Logatcu je padel po stopnicah in si zlomil desno ključnico posestnikov sin, 10 letni Janez Tomazin.

d 80 letnice je praznoval te dni Mravljetov oče Franc Novak v Mostah. Je že 50 let naročnik »Domoljuba«. Bog ohrani jubilara zdravega in srečnega do skrajnih mej Hovskega življenja!

d Pošta hranilnica v Ljubljani je začela s 1. februarjem izplačevati vsem vlagateljem hranilnih knjižic bivše Poštnice hranilnice v Belgradu, ki so svoje vloge prijavili, februarški obrok po 2500 Din oziroma 950 lir. Vlagatelji, ki v januarju niso dvignili odobrene kvote 500 Din oziroma 190 lir, bodo lahko dvignili poleg januarške tudi februarško odobreno kvoto. Prijave vlagateljev za izplačilo se sprejemajo vsak poslovni dan od 8 do 12 na blagajni zavoda.

d Trst šteje sedaj okrog 261.000 prebivalcev.

d Še nekaj nezdod. Velik transmisijski jermen je zagrabil 42 letnega delavca Jožeta Gračnarja, stanujočega Ob Ljubljani. Jermen je zagrabil po sredi telesa, mu strgal vrhnjo in spodnjo obleko ter mu povzročil hude telesne poškodbe po životu. — V Logatcu je na travniku eksplodirala bomba, ki je hudo poškodovala posestnikovega sina Jožeta Petkovška. — Hudo opečen je bil prepeljan v Slajmerjev dom Majcen Fran, tajnik Mestne hranilnice ljubljanske. — Neznani avto je v Ljubljani podrl na tla 40 letnega postrežnika Pavla Ropreta, ki je dobil hude poškodbe na desni nogi. — V Dragomlju pri Vrhniki je na travniku eksplodirala mina, ki je hudo poškodovala na nogah 15 letnega posestnikovega sina Andreja Remžarja.

d Človekoljubno delo koroškega kmeta. Neki koroški kmetovalec je izročil Gauleiterju dr. Rainerju 10.000 mark 6 prošnjo, da se ta denar porabi za zidavo šestih hiš po dr. Leyevevemu načrtu za manj premožne, po bombnih napadih prizadete delavce.

d Ženske v Gorici od 6. februarja dalje ne dobivajo več cigaret. Prej so lahko kupile deset cigaret vsak teden.

d Mnogo sorodnih civilnih internirancev v Nemčiji se obračajo na razne urade s prošnjami za pojasnila in pomoč. Vedeti pa je treba, da se ne more za nikogar nič storiti, ako ni znan njegov naslov v Nemčiji. Zato je vedno treba počakati, da se prizadeti sam oglasi in sporoči svoj naslov. To traja nekaj časa, a ne dolgo. Isto velja tudi za morebitne pošiljke denarja.

d Obrok krompirja za običajne potrošnike je sedaj v Nemčiji določen na 2,5 kg tedensko. Količina je torej za okoli 1 kg nižja kot je bila lani. Vendar pa dobe potrošniki sedaj lahko še dodatno namesto izpadlega krompirja tedensko 300 gramov kruha ali 225 gramov moke. Poleg tega je izšla odredba, po kateri se krompir za prehrano ne sme uporabljati kot krmilo za živino. Ta ureditve je zelo dobra in prosimo merodajne kroge, da bi bila podobne dobrote deležna tudi naša pokrajina, ki je s krompirjem za jelo, pa tudi za seme zelo slabo založena.

d Šestdesetletnico rojstva je praznovala v januarju Borštnarjeva mama v Gorenji vasi. Na mnoga leta!

d Nov vlak med Gorico in Vidmom. Ker je bil uveden med Vidmom in Gorico nov vlak, ki prihaja v mesto pod Sveto goro ob 8.27, torej v pravih jutranjih urah, je bilo zelo ustrezno vncem, ki se vozijo z vlakom v žolo iz Kormina, Koprive, Moše in Ločnika. Prav zato je bil tudi ukinjen avtobus, ki je doslej vozil ob 7.30 iz Gorice v Kormin in je ob 8.15 prihajal iz Kormina nazaj v Gorico. Še naprej pa vozi avtobus, ki odhaja ob 14 v Kormin, Čedad in Kobarič.

NOVI GROBOVI

V Novem mestu je umrla Barbara Legvart roj. Laubič. — V Veliki Ligojni pri Vrhniki je odšla v večnost Franciška Gutnik roj. Rogelj. — V Leskovcu pri Krškem je umrl trgovec Franc Zurf. — Na Dobravi pri Ljubljani so pokopali Luko Suhadolnika, posestnika na Šujici. — V Ljubljani so umrli: Peter Jenko iz Kočevja, višji polic. stražnik v pok., Jožef Kocijančič, uslužbenec tovarne za klet Alojzij Pavšič, Ana Vidmar roj. Šeme, gostilničarka Marija Kromar roj. Peršin, učiteljica v p., Ana Mlekun, trgovski poslovodja, Schaffer Jurij, sodni nadoficijal v p., Ivan Vidmar, krojaški mojster, Al. Simnovec, Julija Fattur in Emilija Czerny. Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

d Dne 3. februarja so zopet odprli potniški promet na železniški progi Ljubljana—Grosuplje—Čušperk.

d Nezgoda za nezgodo. V Ljubljani: Ivan Gruden, 19 letni delavec progovne sekcije drž. železnice si je med delom poškodoval levo roko v zapestju. — Ključavničarju drž. železnice 38 letnemu Ivanu Bučarju je puhalna v obraz para in ga hudo ožgala. — Marija Lampičeva, 50 letna žena mizarškega pomočnika, se je pri padcu močno poškodovala po glavi. — Huda nesreča se je primerila v Dolenci vasi pri Ribnici. Dečki so se igrali s fračami in metali kamenje. Neki deček je s fračo ustrelil v desno oko 8 letnega Alojzija Levstika tako, da mu je oko skoraj popolnoma izbil. — V Brusnicah pri Novem mestu je eksplodirala bomba, ki je hudo poškodovala po obeh nogah 13 letnega posestnikovega sina Antona Lukšeta.

d Štajerski proračun za leto 1944. Te dni so bila v Gradcu pod vodstvom Gauleiterja Überrethterja zasedanja, ki so obravnavala proračun za štajersko. Redni proračun za novo proračunsko leto znaša 42.825.830, izredni pa 1.629.340 mark. Od tega je namenjenih 4.2 milijona za šolstvo, za pospeševanje prosvete in prosvetne skupnosti 2.5 milijona, za javno skrbstvo 6.6, za mladinsko in zdravstveno skrbstvo kar 15.9, za ceste 5, za javne naprave in pospeševanje gospodarstva pa 1.8 milij. mark.

d S svežim ali konzerviranim ovčjim, praščijim, govejim ali konjskim mesom v Trstu gostilne ne smejo več postreči ob nedeljah, pač pa z drugimi jedmi, tudi z ribami in perutnino. Samo jedi enolončnice morajo dati gostom ob torkih, četrkih in sobotah.

Okrog sosedov

s Razstavo »Rokodelstvo in tehnika« so odprli te dni v Zagrebu pod pokroviteljstvom zagrebškega nemškega poslanika in hrvatskega trgovskega ministra.

s Čeprav preteklo leto za čebelarstvo ni bilo ugodno, je dal vsak panj povprečno pet kilogramov medu.

s Spremembe v hrvatski vojski. Poglavnik je imenoval prometnega ministra in ustaškega polkovnika Ante Vokiča za vojnega ministra, generala Matka Čaniča pa za vrhovnega poveljnika hrvatske vojske.

s »Za Poglavnika in domovino«, nosi napis nova hrvatska kolajna za ranjence.

s Ravnateljstvo za pogozdovanje goličev v Dubrovniku je razdelilo v zadnjem času med prvivalce 400.000 drevov, s katerimi bodo zasadili kraški svet v dalmatinskih predelih.

s Črnogorci proti komunistom. V Podgorici so se sestali zastopniki črnogorske narodne uprave in veliko število častnikov. Častniki, ki so poveljniki domačih protikomunističnih oddelkov, so ob tej priliki izjavili svojo brezpogojno odločnost zatreti Titove tolovaje. Kapetan Javovič je izjavil: »Skupno z junaško nemško vojsko se bomo borili proti našim grobarjem«.

s Ob 15 letnici ustaškega pokreta je imel Poglavnik na zborovanju v Zagrebu velik govor, v katerem je tudi povedal, da Hrvati v zgodovini niso še nikdar zahtevali niti pedi tuje zemlje, zahtevajo pa od prijatelja in sovržnika, da spoštujeta to, kar je hrvaškega.

PRAVNI NASVETI

Očetov dolg. L. J. Za očeta že več let odplačujete dolg, ki ga ne more sam plačati. Vprašate, ali boste lahko ob njegovi smrti zahtevali povračilo, oziroma izročitev posestva. — Samo zaradi tega, ker odplačujete očetov dolg, še ne pridobite pravice do njegovega posestva. Pač pa se zavarujete lahko tako, da od hranilnice izposlujete, da vam odstopi svojo terjatev napram očetu. Tudi boste lahko v primeru očetove smrti zahtevali od zapuščine najprej plačilo svoje terjatve, ostala zapuščina se bo pa razdelila med vse otroke po enakih delih, ako ne bo morda oče z oporoko drugače ukrenil. Tudi z očetom: se lahko pomenite, tako da vam oče pisмено prizna, da ste za njega plačali dolg, in se zaveže, da vam bo ta dolg poravnal. Tudi taka očetova obveza bo dober pripomoček, za izterjavo plačanega njegovega dolga.

Koliko časa velja oporoka? F. N. Če je oporoka oblikovno pravilno napravljena, velja tako dolgo, dokler zapustnik ne napravi druge, s katero se vsebina prve spremeni. V zmoti ste, ko mislite, da je treba oporoko po preteku določenega časa obnoviti. Če niste glede oblike na jasnem, vprašajte kakšnega pravnika, ki vam bo po vpraševanju oporoke lahko povedal, ali je pravilno napravljena ali ne.

Prevzem zadolženega posestva. H. F. S. Kot prevzemnik očetovega posestva jamčite tudi za dolgove tega posestva. Ker se je oče pravi in se s pravdo zadolžil, ste mogli vedeti, da bo moral ta dolg plačati. Zato se ne boste mogli izogniti plačilu odvetnikove terjatve. Če vas pa odvetnik skozi tri leta ni terjal, boste lahko ugovarjali, da je terjatev zastarana.

Plačanje dolga potom sodišča. C. E. Umrl je vdovec brez otrok. Neki dolžnik, ki mu je bil pokojni posodil vsoto denarja, bi rad poravnal svoj dolg. Ni še znano, kdo bo dedič. Zato ne ve, komu naj bi poslal denar. — Denar naj pošlje zapuščin-skemu sodišču, pa bo stvar v redu.

Sprememba rodbinskega imena. M. P. Če mislite, da vas rodbinsko ime brez lastne krivde ovira v postopenem prizadevanju za vsakdanji obstanek in da vam sicer povzroča škodo, lahko za prosite pri pokrajinski upravi za spremembo imena. Prošnjo vložite pri vašem okrajnem glavarstvu. V prošnji morate navesti, zakaj bi radi spremembo imena in povedati tudi, kakšno ime bi radi dobili.

Je raznih krajev

Cerknica—Rakek, Naročniki »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Slovenčeve knjižnice« lahko plačajo naročnino pri zastopniku Turšiču Ivanu v občinskih prostorih na Rakeku. — Sprejema tudi nova naročila.

Vrhnika. Naročnike »Domoljuba«, kateri so niso poravnali naročnine za 1. 1944, opozarjamo, da naj to čimprej store na Podlipški cesti 9. Tu je tudi založna knjig »Slovenčeve knjižnice«, zbirke »Svet«, in plačate naročnino za vse naše liste.

Ali ste se že pridružili vrsti »SVETOVIH« naročnikov?

Če še ne, tedaj pobitite in postanite »Svetove« naročnik. * Za majhen denar dobivate na mesec po eno lipo knjigo, poljudno znanstvene vsebine. * Knjige pišejo sami domači strokovnjaki. * Sleherna knjiga je bogato ilustrirana, kar omogoča lažje razumevanje besedila. * Svetove knjige so obenem tudi znanost v slikah. * Dozdaj so izšle te knjige: »Denar«, »Ladje«, »Slovenske starostnosti«, »Kako si pridobiti prijateljeve«, »S premožnostjo in kovinami po svetu in zgodovini«, »Egipt in dežela Egiptanov«, »Sprehodi po nebu«. * Posebno priporočamo »Svetove« knjige učeli se mladini, saj so jim izvrstni pripomočki za razširitev kulturnega obzora. * Svet v vsako hišo! * Svet na sleherno knjižno polico!

Peter Bohinjec

POD KRIVO JELKO

POVEST IJELKO

IZ ČASOV ROKOVNJAČEV

Danes pričanjamo z domačo slovensko povestjo, ki jo je bil spisal že rajni slovenski pisatelj župnik Peter Bohinjec. Ta povest je že izšla v knjigi, ki jo je založil pridni ljubljanski zalagatelj knjigarar Anton Turk. Knjiga, ki nosi naslov »Pod krivo jelko« — Povest iz časov rokovnjačev — Krajskem« je zdaj skoro že posla. Založništvo, ki nam je drage volje dovolilo, da smemo to povest ponatisniti, jo ima le še malo v zalogi. Ob tej priliki se založništvo, naslelnikom rajnega knjigararja Antona Turka, lepo zahvaljujemo za prijazno dovoljenje, s katerim je močno ustreglo ne le nam, marveč vsem našim bralcem.

Rokovnjaška doba v naših krajih ni bila omejena zgolj na Gorenjsko, kjer se dogaja ta povest, marveč je ta nadloga močno preskušala vse slovenske dežele. Rokovnjaštvo je v marsičem bilo podobno današnjim časom, le da je bilo vse bolj v malem, kar je zdaj tako velikem. Je pa zraslo iz istih korenin, iz katerih zdaj po več ko sto letih raste komunistično tolovajstvo. Francoske vojske so marsikje po Evropi zrahljale pravne vezi, uničevale vse, kar je bilo dobro ter so iz okužene Francije v naše kraje prenašale blodne zamisli, katere so zdaj po 100 letih rodile sedanje strahotne sadove.

Takrat je naš kmet rokovnjače spočetka nekako skušal še opravičevati, zlasti vojaške begunce, ki niso hoteli po 14 let služiti cesarja. Ko pa je uvidel, da se za tem rokovnjaštvom skriva tuja misel, ki ne pozna niti ljubezni do družine, niti spoštovanja do zemlje, niti nima nobene vere v tisto, kar je našemu človeku bilo vsekdar sveto, takrat, ko je spoznal, da je novi rokovnjaški komunistični nauk v resnici le goli rop, ki ga leni postopači izvršujejo nad pridnimi, takrat je završalo in začela se je ljudska sodba.

Cesarske oblasti se za te križe in težave našega slovenskega kmeta pred 100 leti spočetka niso kar nič menile. Sele, ko si je ljudstvo začelo samo pomagati, ko je na vseh koncih in krajih tekla kri, takrat so začele cesarske oblasti kmetu pomagati. Toda trajalo je še dolgo, preden so bili iztrebljeni zadnji ostanki rokovnjaštva pri nas. Sele uvedba orožništva je do cela zatrla rokovnjaško nadlogo.

Kdor bo to povest bral, se ne bo mogel izogniti misli na današnje ramere ter bo prav gotovo več ko eden med vami dejal: »Nič novega ni pod soncem!«

PRVI DEL.

Kapitan Vranjek.

I.

Ojesa so škripala, kolesa so cvilila pri lesenem vozu, v kateri je bil vprežen zastavni vol s krivimi rogovi in belo liso na čelu. Luže so stale v kolovozih, kar je kazalo, da je nedavno deževalo. Poleg vola je

korakal možak pri štiridesetih letih. Samozavestno je zrl predse in včasih z bistrim očesom pogledaval po gozdu, kakor bi koga zasledoval. Prtene hlače do kolen so se tesno oprijemale stegen, široke spodnjice so opletale po mečih, široke, zelene naramnice so pokrivalo hodnično srajco z višnjevo obrobljenim ovratnikom in zapestniki. Možak je bil srednje postave, krepkih prsi, okrogločelnega obraza s ploščatim nosom in dolgimi lasmi. Koščen obraz je kazal, da je voznik vajca, dela in trpljenja, stradanja in razkošja.

Na ovinku ob Savsovem znamenju — sredi Udnega boršta — se ustavi in posluša...

»Boltarjev Ožbolt je.«

»Vzemimo mu vola!«

»Nikar! On je to, kar smo mi. Razločujemo se le v tem, da njemu drugi kruh režejo, mi si ga pa sami. Tudi nič zloznega bi ne bilo, ruvati se z Ožboltom. Njegove pesti so medvedje.«

V bližnji Beraški dolini so glasovi potihnili. Voznik je človeka po glasu spoznal človeka, ki je zadnji govoril. Kakor bi nič ne bil čul, odide dalje z vozom, naloženim z drvmi. Sicer Boltarjev hlapec ni poznal strahu in ne bi se zbal dveh ali treh, ko bi se bilo treba meriti z njimi na odprtem polju. Vendar je bil zadovoljen z razsodbo znanega mu človeka za gostimi jelkami, ker je slutil, da so zasedniki oboženi. Ožbolt pa je imel samo svoj koprivec.

Poleg vola je korakal možak...

Ko je prevozil ravnici Trate in Klade, zapoka z bičem, da je odneval v dolini, zažvižga in zapoje pa zavriska, da se je razlegalo vprek in vdol.

Med zadnja kolesa pomakne debel okleščnik, ko se spusti voz z drvmi po klanecu navzdol.

Lep jesenski dan je bil in Storžec se je lesketal v sončnih žarkih kakor najčistejši kristal. Snežne plasti so ležale po njegovih udrtinah in se lesketale, kakor bi bile posute s samimi biseri. Gorko je bilo in voznik je svoj rokovnik s trto pritrtil na konec sore.

Nad Voglom začuje perico, ki je prala v Luknji, koder izpod skal-

1 »Udln boršta« so obširni gozdovi, ki so raztezajo od Tržiča, Krške gore in Storžca pa do Kranja.

nate strehe izvira podzemeljska voda.

Ožbolt na ves glas zavriska, da je zatrepetalo po ušesih. Izpod skalnate voltine, kamor so Dupljanke hodile prat, stopi deklet pri tridesetih letih. Po glasu je spoznala domačega hlapca.

Ožbolt se nasloni na debel gaber...

Vol se ustavi, Ožbolt se nasloni na debeli gaber, ki je rastel ob robu strmega klanca.

»Jerica, pa tako zgodnja?«

Dekle si obriše pot z belim predpasnikom in odgovarja:

»Bala sem se za-te, Ožbolt, ker si preveč srčen. Sosede so pravile, da je nevarno hoditi samemu po Udnem borštu; plašarji so menda kar nasejali po hosti. Nocoj ponoči so pokradli pri Zaletelu v Ziganji vasi.«

»Zahvalim te, Jerica, da si tako dobra in skrbna. Kakor vidiš, sem prišel zdrav in cel iz gozda. Ne rečem pa, da bi bil kmalu samotež priveklek voz do doma. Ali moje pesti so že potisnile marsikomu krivec v žep. Kolikokrat so me že vabili, naj tudi jaz primem šteklačarico v roke in vržem malho čez ramo, toda Vernikov Ožbolt od Jezera neče biti rokovavh in ne bo, dasi je vojaški begun; zanaša se na možko besedo tvojega očeta.«

Dekle si je utrnilo solzo iz desnega očesa, iz levega pa je solza sama zletela po rdečem licu in se ustavila na zlato obrobljenem životku.

»Dolga so že ta leta, ljubi moj!«

»Dolga, dolga, deklet moje! Sedem let sem služil tvojega očeta kakor oče Jakob Labana, odkar sem dal slovo jezerskim hribom. Sedem let, pravim, a nikdar nisem omenil tvojemu očetu, da te imam rad, Jerica! In čez sedem let stopim pred očeta, jim razodnem svojo skrivnost, a kaj mi pravijo? — Se sedem let, Ožbolt, in Jerica je tvoja! — Nisem ugovarjal, delal sem, kakor bi bilo vse moje, v srcu pa sem nosil tvoje ime. In zdaj se bliža tisti čas, bliža se konec mojih samskih let?«

Jerica se razveseli konca in kakor bi se ji vse smejalo, kar so bliska pod nebom in doni pod zemljo, začne:

»Kako že pravi tista pesem, Ožbolt? — Mal' počaki, mal' potrpi, da se vrece spremeni.«

»Ti tolažiš Jerica, ali jaz ne morem več čakati,« pravi Ožbolt in se nemirno prestopa. »Postarala se bova in ne bova več poznala mlade ljubezni... Se daues stopim pred očeta in jim poročem: ali Jerica ali vojaško sukno.«

»Bog te usliši, Ožbolt!« reče Jerica in si otare solzo.

»Pojdi, srce moje, da se ne prehladiš!«

»In kaj bi bilo, ko bi se?«
»Tako bi tekel po padarja v Tržič in v Kranj, znosil bi vsa zdravila iz Savnikove apoteke in bi rad služil še sedem let...«

»Oh, Ožbolt, to si ji poreden!« de je deklina, ko si ji dobro dele hlapčeve besede.

»Na rokabi bi te nosil po hiši, ko bi zbolela,« voznik navdušeno nadaljuje, »v zibel bi te posadil in bi te zibal, samo da bi lažje dihal, da bi prej ozdravela.«

»Ne bo tako hudo, ljubi moj!«

»Vse prosa bi znosil iz kašče in bi te povijal v rjuhe, da bi v njih ležala in da bi te ne pritiskala trda potelj. Vse melisne jagode bi pokupil pri branjevki in bi jih tebi znosil, da bi se bolj sladko držala. S samim medom bi ti obvezal vrat in bi te povil v svoj najljepši kožuh, da bi te ne zeblo.«

Na tnali za Voglom pa je čepela ženska črnikastege obraza in razgaljenih prsi, Lonec je imela na hrutu, zasmehljivo je opazovala zaverovani par in govorila sama sebi:

»Škoda tega Ožbolta! Štirinajst let že dela tlako staremu Boltarju, pa še ni gotovo, ali dobi to zate lebano Jero. Pri nas je drugače, pod krivo jelko poskočiš čez ja rek in nevesta je dobljena.«

Hito vstane in zapiska na piščal, da je vasovalcema zagomazalo po vsem životu. Ožbolt potegno vola, Jerica odhiti za perilom. A glej — perila ni! Le nekaj cunj je ležalo na tleh. Dečla popade prazni škaf in prestrašena zbeži domov.

»Plašarji so v Voglu,« je vzključila, prestopivša domači prag.

Boltarjeva kréma je stala, kakor še dandanes, pod hribom Kokom na koncu vasi blizu ceste. Obilna gospodarska poslopja so se razprostirala ob cesti, hi vodi iz Kranja v Tržič, slamnata streha se je videla od daleč nad drugimi hišami in leseni oboji na pročeljih so se podali nad leseno steno. V steni so bila vzdana mnogostevilna okna z železnimi mrežami in kamenitimi oboji, med njimi pa živo barvane slike domačih patronov.

Skozi kamnite, izklesane oboje vrat se je prišlo v vežo in iz veže skozi nizke duri v prostrano izbo z lesenim stropom, orjaško pečjo in več mizami.

Za mizo pri durih je sedel človek širokih pleč, kozavih lic, potlačene nosu in živih oči. Zavil je bil v kratke plašče in se je nemirno ozrl, kačar koli je kdo stopil v izbo. Poleg njega je ležal v mrežo zavil sveženj tobaka, zagrjen a koncem plašča.

»Kaj si sam, Blaže?« popraša na novo došli gost, velike postave, širokih pleč, slep na eno oko. Starost ga je razodevala nad trideset let. Samozavestno se je oziral po izbi in glas mu je donel kakor veliki zvon.

(Dolje prihodnjik.)

S smuških tekem doma in v tujini

Smuška skakalnica v Lahtiju na Finskem.

Smušarski skok raz skakalnice v Pokljuki.

Nemški smušarji Bradl in drugi na tekmah v Planici.

Bradlov skok v Planici.

Slovensko smušarsko odposlanstvo v Bad Hofgasteinu.

Naš Smolej in Kernstein na mednarodnih tekmah v Zakopanah.

26

Začel sem torej znova pohajkovati po tej strani otoka in v svoje veliko začudenje sem na nekem drugem mestu zopet odkril človeške stopinje! Iz tega sem pač moral sklepati, da je tukaj pristal kak čoln, da so ljudje izstopili z namenom, da si poiščejo hrane ali vode ter so nato zopet zapustili otok.

Ko pa sem došel do skrajne južne točke, sem ves presenečen obstal pred strašnim prizorom! Na tleh sem namreč zagledal raztresene človeške lobanje, roke, noge in druge človeške kosti, zlomljene in ožgane! Strah in groza!... Našel sem tudi sledove ognja, iz česar sem spoznal, da je tukaj bila ljudjožrska pojedina!

Nemogoče mi je popisati, kakšen vtis je naredilo name to odkritje. Bil sem ves prepaden... Vendar pa se nisem bal za lastno življenje, saj se nisem zganil z mesta. Čudno je, a vendar resnično, da človek ob pogledu na dejstvo, ki žali čut človečnosti, pozabi sam nase in misli le na to, da bi morda kaj storjeno krivico. Če bi v tem trenutku zagledal sto ali celo tisoč divjakov, bi se ne ustrašil in zbežal, ampak bi se jim postavil po robu. Padel bi v veselo zavestjo, da sem po svojih močeh maščeval zločin, storjen nad človeštvom.

Ko pa človek začne mirneje razmišljati, tedaj tako navdušenje polagoma splakne in sebičnost dobi spet nadoblast. Po urah pozneje sem, gnani od strahu, bežal v svojo trdnjavo. Priznam, da sem bil bojazljivec in sebičnež, ko sem poznal, da je žrtvovanje samega sebe zaradi vzvišenih namenov Bogu nadvse prijeten dar. Saj se je Bog sam žrtvoval na sramotnem križu iz ljubezni do nas ljudi. Zakaj nisem izrabil prilike, da bi sveto končal svoje življenje, ki je zdaj postalo brez koristi in brez pomena? Nikdar nisem v življenju storil nič dobrega, pač pa še zveč zlegel! Zdaj se mi je nudila prilika, da bi zadostil z žrtvovanjem samega sebe. Žal sem to priliko zavrgel.

Ko sem se vrnil v svojo trdnjavo, sem nekaj časa bil ves prevzet od strahu in skrbi. Polagoma pa sem se zopet pomiril ob misli, da divjaki niso nikdar ostali dolgo časa na otoku in da se jim nikdar ni vzbudila želja, da bi si ogledali tisti del otoka, kjer sem živel že toliko let. Saj sem prebival na otoku že osemnajst let in nisem še nikdar odkril najmanjšega sledu, da bi tod hodili ljudje. Mar se nisem mogel čutiti varnega tudi v bodoče? — Kljub temu pa si čeli dve leti nisem upal več oddaljiti od svojih treh posestev.

Nič več me ni mikalo, da bi šel gledat svoj čoln in kraje v njegovi bližini. Saj niti misliti nisem mogel nanje, ne da bi se mi naježili lasje. Zopet je vstal pred menoj načrt, da da bi si zgradil tretji čoln.

A nisem ga uresničil tako kmalu, ker sem se bal, da bi me divjaki lahko zagledali, tudi če bi plul le ob obali.

Puške sploh nisem več uporabljal; ne samo zato, da bi prihranil smodnik, ampak predvsem zato, da bi divjaki ne slišali strelcev, če bi se izkrcali na otoku. Bil sem tedaj zelo vesel, da sem se oprijel pastirstva, kajti plen, ki sem ga ujel s pomočjo pasti, je bil zelo boren.

Vendar pa ne mislite, da sem hodil okrog brez puške. Prav nasprotno: bil sem do zob oborožen, kajti poleg puške sem nosil s seboj še tri samokrese in veliko sabljo brez nožnice.

Razmišljanje.

Polagoma sem se zopet umiril in moje življenje je teklo enolično naprej. Če sem vse dobro premislil, hvala Bogu, res nisem imel razloga, da bi se pritoževal nad svojo usodo. Pripravljen sem, da če bi ljudje, ki menijo, da so nesrečni, pogledali okrog sebe, bi ugotovili, da je mnogo ljudi še nesrečnejših od njih.

Ko sem neko noč silno trpel, sem odprl sveto pismo in bral naslednje Jezusove besede: »Kdor ne nosi svojega križa in ne hodi za menoj, me ni vreden.« Pravi kristjan mora torej nositi svoj križ, to se pravi prenašati trpljenje, ki mu ga pošilja Bog, popolnoma vdano, kakor božji Učenik, ki je šel pred nami in nam dal zgled. Sklonil sem glavo in prosil Gospoda, naj mi pomaga, da bom vdano nosil križ.

Mislil sem tedaj na morje trpljenja, ki je preplavaljalo svet, posebno

na duševno trpljenje, na nevhvaležnost in na izdejstvo... Mislil sem na Jezusa, ki je tako zelo ljubil izdajalskega učenca, ki ga je prodal, da je jedel z njim pri isti mizi in celo dopustil, da ga je v trenutku izdajstva poljubil!

Ob tem razmišljanju sem spoznal, da je moja usoda samotarja vse prejšje kot obupna in da sem lahko Bogu hvaležen zanjo.

Poleg takega razmišljanja pa sem si tudi predstavljal vse mogoče stvari.

Ko je minil prvi strah pred ljudjožrci, se mi je zbudil v srcu nenavaden pogum. Predstavljal sem si, da se je čoln divjakov približal obali, jaz pa sem bil v zasedi s svojimi zvestimi prijateljicami, puškami... Ko so bili dovolj blizu, sem začel streljati. — S sedmimi strelci sem podrl štrinajst divjakov. Ostali so v strahu hoteli zbežati, a bili so tako nerodni, da se jim je čoln prevrnil in vsi so padli v vodo. Stekel sem k bregu, držeč v vsaki roki samokres in ustrelil vsakega divjaka, ki se je hotel plavaje približati. Voda je bila rdeča od krvi... Zdelo se mi je, da je vidim in občutil sem neko nenavadno opojnost — opojnost krvi!

Prevzela me je groza ob pogledu na kri in mislil sem si: »Kaj pa, če bi v čolnu bili nedolžni divjaki? Koliko umorov bi zakrivil? Noben zločin ni hušji, kot obsodba brez dokazov in brez pravega presojanja.«

Ko sem s takimi mislimi pomiril svojo bojevitost, sem začel razmišljati: Dejstvo je, da so ljudjožrci, katerih sledove sem našel na obali, zaslužili obsodbo in kazen...

Ves presenečen sem obstal pred strašnim prizorom

Tedaj mi je prišlo na misel, da bi izkopal nekaj jam na mestu, kjer so divjaki kurili ogenj in jih napeljal s smodnikom. Ko bi ljudjožrci zopet prišli tja in se pripravljali na novo pojedino, bi se smodnik vzgal in vsi bi zleteli v zrak...

Misel se mi je zdela sijajna. Nisem je pa udeležil, ker se mi je zdelo škoda smodnika, ki mi je že precej pošel.

Kmalu pa se mi je ta načrt zazdel zločinski, kajti pomislil sem, da bi morda lahko pristali na bregu drugi divjaki, ki bi morda ušli pred viharjem in ki bi si morda zakurili ogenj prav na istem mestu.

Ob misli, da bi mogel postati morilec toliko ljudi, ki so prav tako otroci božji, me je napopnila z grozo in opustil sem vse take misli.

Zdelo se mi je, da je mnogo bolj človeško, bolj plemenito in bolj pametno, da se postavim na stražo. Če se divjaki zopet vrnejo in če jih bom zasačil pri njihovem ogabnem početju, tedaj se bom upravičeno lahko maščeval nad njimi.

Ko sem dobro premislil ta načrt, ki se mi je zdel vreden plemenitega in pogumnega človeka, sem vsako jutro in vsak večer odšel na bližnji grič, od koder sem razločno lahko videl obalo in kraj, kjer so ljudjožrci imeli svojo ogabno gostijo. A tri mesece nisem opazil ničesar novega.

Zaradi brezuspešnega čakanja se je moje navdušenje ohladilo. Sklenil sem, da se bom od zdaj naprej omejil samo še na obrambo.

Na vsak način si nikakor nisem želel, da bi jih kdaj zagledal. Da bi bil še bolj varen pred njimi, sem se opogumil in odšel po čoln onstran skalovja, ker sem se bal, da bi ga divjaki našli in po njem odkrili mojo prisotnost. Skril sem čoln v nekako votlino, kjer se mi ni bilo treba bati, da bi se divjaki približali, zaradi močnega morskega toka.

Nova votlina

Kakor sem pravkar izjavil, si nikakor nisem želel, da bi me divjaki obiskali. Prav zato sem si prizadeval na vse načine, da bi zakril svojo prisotnost na otoku. Ne samo, da si nisem upal streljati, pač pa sem se izogibal vsakega ropota. Bil sem celo hud na Pollpolla in bi mu včasih najraje iztrgal jezik, ker je neprestano kričal, da sem ga bil že kar sit. Nekaj časa si niti kuriti nisem upal v trdnjavi in v poletni hišici, ker sem se bal, da bi me dim izdal.

K ereči pa sem nekega dne odkril sredi gozda veliko votlino, ki je bila mnogo večja in bolj pripravna od prve. Zdelo se mi je tudi bolj varna in prepričan sem bil, da bi se ji nihče ne upal približati. Vhod je bil pod veliko skalo, kjer sem slučajno obstal, ker sem zagledal les, ki se mi je zdel zelo primeren za izdelavo oglja.

Kakor vidite sem postal celo oglar. Kakor sem nekoč videl delati oglarje, sem zložil drva na kup, ki je bil v sredini votel in ga pokril z zemljo. Ob vznožju kupa sem naredil več luknji. Na vrhu sem pustil odprtino, skozi katero sem vtaknil nekaj slame in dračja ter tako kup zažgal. Ko je oglje bilo kuhano, sem ga odnesel domov. Tako sem lahko kuhal, ne da bi se mi bilo treba bati, da bi me dim izdal.

Ko sem torej nekega dne sekal drva, da si pripravim zalogo oglja, sem za grmom zagledal veliko luknjo. Radovedno sem pogledal v notranjost, nato pa sem se skušal splaziti skozi njo, kar pa ni bilo tako lahko, ker je bila precej ozka in poleg tega še prerastla s travo in trnjem.

(Dalje prihodnj.)

Inž. Franjo Zupec

Izdelava betonskih zidakov, votlakov in strešnikov

(Dalje.)

Dobre in slabe strani načinov vlijanja in stiskanja betonskih klad.

Način izdelave, pri katerem beton vlivamo v kalup, oziroma ga med polnitvijo v kalup tresemo, je najenostavnejši, ker ni potrebno stiskanje oziroma zbijanje betona. Neugodno, kot sem že omenil, je le to, da rabimo pri tem načinu veliko kalupov, ker morajo izgotovljeni oblikovanci postati v njih najmanj 10 ur.

Pri načinu stiskanja s stiskalnicami, ki se le redkokdaj uporablja, pa je beton v notranjosti oblikovance bolj stisnjen kot ob robovih, zato ima obrobni beton manjšo trdnost. Povrh tega izkazuje ta način izdelave še ta nedostatek, da zrak med stiskanjem betona težko uhaja iz njega. Zaradi velike prostornine betonskih klad pa se lahko celo zgodi, da zapremo zrak v betonu, kjer se zbere v majhne mehurčke. Po prestanem pritisku se ti mehurčki sprostijo in udarijo z veliko silo na prsto, pri čemer povzročijo v betonu razpoke. Ta način izdelave zahteva tudi drage stiskalne naprave.

Betonski strešniki.

Betonski strešnik je bil upeljan pred 60 leti prejšnjega stoletja. Pri stvarni izvršitvi izkazuje popolnoma ravne ploskve, zato tesno pokriva in medsebojni vkladi se dobro prilagajajo drug v drugega. Te dobre lastnosti pri strešni opeki čestokrat pogrešamo, ker se ta med žganjem kaj rada zveži.

Betonski strešnik je varen od ognja ter trpežen in nepropusten za vodo; samo nekoliko težji je od opečnih strešnikov. Oprema za izdelavo, kakor tudi izdelava sama pa zahtevata razmeroma zmerne stroške. Le v umetniškem pogledu ne odgovarja okusu arhitektov zaradi rezke in presvetle barve ter pregladke površine.

Potrebne surovine za izdelavo strešnikov so:

1. cement, 2. pesek, 3. barva.

Cement.

Uporabljati moramo le fino zmlat in počasi vezoč portland cement, ki ga po možnosti poprej še preizkusimo, ker ni vsak cement poraben. Pred uporabo naj leži nekaj dni ali do dva tedna popolnoma na suhem. Med tem ga moramo z lopatami večkrat premetati, da se temeljito prezračijo. Na ta način se cement lepo razmli, da ni grudast, ter izgubi lastnost gonjenja oziroma velikega krčenja.

Ta postopek velja predvsem za cement, ki ga nameravamo mešati z barvo. Dobro pa je, če zračimo do dva dni tudi barvno mešanico. Na ta način preprečimo na izdelkih lise, ki se rade pokažejo na betonu zlasti ob mrzlem vremenu in pri uporabi svežega cementa. Tak cement namreč zelo počasi veže posebno pozimi in zaradi tega izloča na površini prosto apno. Zato moramo ob mrzlem vremenu v delavnice in skladiščih za betonske klade kuriti in jim ohranjati enakomerno toploto, ki se nikakor ne sme znatno znižati.

Ce pričakujemo pojav lisa iz kakršnih koli drugih razlogov in jih z navedenimi ukrepi ne moremo preprečiti, dodamo betonu majhno količino grafit, ki te lise pokrje.

Pesek.

Pesek mora biti popolnoma čist in mešane zrnatosti. Zrnca pa naj bodo debela od $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ mm. Zato pesek najprej presejemo skozi mrežo s 64 luknjicami na 1 cm^2 in nato skozi mrežo s 600 luknjicami na 1 cm^2 . Predebel pesek da negoste — porozne strešnike.

Najboljši uspehi pri izdelavi strešnikov so bili doseženi s presejanim rečnim peskom. Medtem ko

se je izkazalo, da izpran jezerski ali slpinski pesek ni priporočljiv za tovrstne izdelke. Pesek iz gramoznih jam moramo najprej presejati, potem ga pa še izprati, če ni čist. Njegovo nečistočo pa doženemo s poskusnim izpiranjem v kozarcu vode. Ostrorobi mleti pesek, ki ima pravilno sestavino zrnc glede na njih debelino, nudi to prednost, da so izdelki bolj trdni. Toda z uporabo takega peska težje dosežemo gladke ploskve kot z naravnim. — Vsekakor pa ima kremenov pesek prednost pred apnenčevin.

Važna je pri uporabi peska tudi stopnja njegove gostote ali njegova poroznost (luknjičavost), ki je vsota prostornine votlin v prostorninski enoti peska. To določimo tako, da vsujemo pesek v stekleno posodico z merilom, v katero smo nalili čisto vodo. Pesek za strešnike naj po možnosti ne izkazuje nikake poroznosti, to se pravi, da se mora torej voda v posodi dvigniti nad pesek v prvotni vsebinski količini. Če se ne dvigne, je to znak, da se je razlika porazgubila med porami peska. Čim večja je ta razlika, tem poroznejši, to se pravi, tem slabši je pesek. Takemu pesku moramo dodati večjo količino cementa ali pa zelo drobnega peska.

Pesek ne sme vsebovati organskih snovi in mora biti popolnoma suh, da se dá bolje mešati. Le dobro premešana betonska mešanica nam jamči, da so zrnca medsebojno tesno zapolnjena in so res popolnoma obdana s cementom.

Za sušenje peska na zraku si postavimo sušilne lobe, v katerih napravimo odre s policami iz pločvine, ki so nameščene druga nad drugo. Da se hitreje suši, ga često premečemo ali premešamo.

Barva.

Vrhnja plast strešnikov vsebuje poleg cementa in peska kot barvni dodatek še čisto oksidirano rdečo barvo v razmerju 1:3:5 (barva : cement : pesek), ali manganovo rno v razmerju 1:3:3 (barva : cement : pesek), ali pa sivo. Po možnosti se izogibajmo rezkim in pisanim barvam ter uporabljajmo le rdečo.

Da povečamo homogenost betona, mu lahko dodamo talkum v iznosu 20% ali $\frac{1}{3}$ cementne količine.

Betonska mešanica.

Beton pripravljamo iz mešanice cementa in peska v prostorninskem razmerju 1:3 ali včasih tudi 1:2 $\frac{1}{2}$. Če izražamo množino cementa po teži, pride za razmerje (1:3) 460 kg cementa, za razmerje 1:2 $\frac{1}{2}$ pa 520 kg cementa na 1 m^3 peska.

Te navedbe glede količinskega razmerja cementa in peska za betonsko mešanico pa nikakor niso že obvezne in pravilne za vsak primer. Če hočemo dobiti zares gost beton, moramo to razmerje od primera do primera še določiti glede na pesek, ki ga uporabljamo. To sem pa utemeljil že pri obravnavanju peska. Gost beton je glavni pogoj za dobre betonske strešnike.

Dodatek vode.

Vode je treba dodati betonski mešanici toliko, da ima obilno vlago zemlje. Vendar ne sme biti premokra, da ne zmanjšamo zbog tega trdnosti strešnikov. Ker morajo ti imeti gladke robove in ploskve ter točen prerez, zato mora biti betonska snov lahko gnetljiva. To se pravi, da mora biti vlažnejša kot za druge betonske izdelke, da se laže razdeli po kalupu v tanko plast in jo je mogoče oblikovati. Zato pa pravimo, da mora imeti obilno vlago zemlje in ne kot v prejšnjih primerih, v katerih je moral imeti beton običajno vlago zemlje. Betonska mešanica mora biti temeljito premešana z vodo.

Dodatek vode v betonu preizkusimo tako, da stisnemo v roki nekaj gotove mešanice v kepo, ki se ne sme razlesti (razpasti), ko dlan odpremo. Ta kepa pa se ne sme razlesti (razpasti) niti tedaj, če pade na tla. Če razpade, je to znak, da je mešanica presuha. Pri tem poskusu pa ne sme biti roka prav nič umazana, ker sicer znači, da je mešanica premokra.

(Dalje prihodnjik.)

Iz življenja za življenje

Zajtrk

Imate li pojem, koliko ljudi mora delati, da dobite v jutru na mizo svoj zajtrk? In v koliko delov sveta bi morali iti, da bi se jim zahvalili? Prvič je kava tukaj. Odkod prihaja? Najčisteje iz Brazilije, včasih tudi z Jave ali iz Arabije. Predstavite si, skoz koliko rok gre: Najprej jo oberejo z grma, potem spravijo prek morja, nato oprazijo in zmeljejo in postavijo vam na mizo. To so samo glavni orisi njenih sprememb. Žito za vaš kruh je menda rastle v Rusiji ali Argentini, kjer so ga poželi in izmlatili tuji ljudje. Izmlačeno je dobil mlinar, za njim pa moko pek, ki dela pol noči, da imamo svežega kruha. Ko ste še v topli postelji, pozvonijo nekdo ob vratih in — že stoji kosarica kruha polna na stopnicah. Potem pomislite, koliko ljudi je treba, da pridemo do sladkorja iz pese ali trsa. Tudi za mleko in surovo meslo je treba mnogo rok, da pride k vam na mizo. Ako gremo še dalje, moramo vprašati, kdo je napravil skodelice, krožnike in žlice, kdo nam je nadrobil in nanosil premoža, kdo stesal in zbil mizo in stol. Resnično, ako bi se na vse ozirali, ker je količjak v zvezi z našim zajtrkom, bi se srečali v mislih z množico ljudi, ki jih nismo nikdar videli. In ako bi se nam prikazali vsi, ki so izdelali stroje in orodje, da si danes vse za zajtrk potrebne reči tako lahko nabavljamo, bi bila to vrsta, ki je ne bi mogli pregledati. A to samo za zajtrk. Kaj šele obed, večerja, obleka, stanovanje in tako naprej brez konca!

Povejte iskreno, ste že kdaj pri zajtrku razmišljali o tem? Niste li samo leno srkali sladki napitek in zadovoljno ugotavljali, da je res dober? Verujte, da je tako uživanje brez misli za človeka še bolj škodljivo kakor požrešno goltnanje jedi. Kako lahko se navajamo pozabljati, da smo ljudje navezani in povezani med seboj, in kako je naše sreča in osebna varnost dar tisočev rok vzajemnih ljudi. Kdor tega ne ve ali neče vedeti, se bo v življenju tako obnašal in bo z ljudmi tako ravnal, da ne bodo imeli veselja za njega delati. Z okornimi rokami bo trgjal drobno prejo darov in datavev svojega bližnjega. Na vse strani bo nehvaležen, kajti kdor izgubi eno oko, je potem rad še ob drugo. Dal si bo od staršev in prijateljev vse nuditi, sam pa ne bo ničesar dojal in ne bo niti mislil na dobnostnike. Hvaležnost je namreč zahvalnost in pomeni, da ne smemo vsega tako goltati in požirati kakor kit vodo, ampak se zavedati, da smo člani velike verige, ki bi sami zase ničesar ne zmogli. Človeška družba je zgrajena na skupnosti in vzajemnosti, a malta, ki jo drži, je hvaležnost, brez katere bi se stavba zrušila. In kadar koli v človeški družbi kaj zaskripje ali se prepotegne, je gotovo krivo to, ker na tistem mestu ni bilo dovolj povezanosti s hvaležnostjo.

Blagoslovite si zato že zajtrk s hvaležnostjo; pomislite na mladega peka, ki ponoči bdi, v zgodnjem jutru pa v temi in mrazu raznaša kruh. Ta navada se vam v življenju dobro obnese, ker bode vedno imeli v mislih precejšen krog iz resničnega življenja, ne pa samo kak malenkosten dogodek pred očmi. Ponekod imajo za k jedi molitev: »Pridi, Gospod Jezus, bodi nam danes gost, — hvallimo Te za hrano, posvečamo Ti post.« To je lepa šega, a pozabiti ne smemo, da hodi Gospod v gosti samo k dobrim in za dobrote hvaležnim ljudem. Hvaležni pa so samo oni, ki se lepo spominjajo soljudi in njihovega dela.

Kdor se dela tako spominja, se z delavcem ne bo domisljavo in naduto obnašal. Cenil in častil bo vsakega podajalca, ker je njegova storitev tako potrebna kakor preračunavanje in vodstvo pri delu. Misleč, razumen in hvaležen človek se izogne delavcu z bremenom, da pride laže mimo, in ako ga vidi, da po trudopolnem delu v tramvaju ni nič sedež, se mu lepo umakne. In ako te delavec pozdravi, vsaj tako lepo mu odzdravi ti. Pokaži, da si iz družbe ljudi, ki svet razumejo, ne pa član tiste črede, ki tako brez misli žre in se tako brez občutka lepo oblači, kakor meljejo svoj oves konji, ki jih vprega v razkošno opravo.

Zivljenje večših in razumnih ljudi je lepota kajti hvaležnost je res lepa krepost.

U. Mloni — V. Lovšin

RAHELA

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

21
16. poglavje.

Tribun Klavdij Lizija.

Jakob je bil skical za sam večer starešine, da se porazgovore o stališču, ki naj ga Cerkev zavzame učelno z ozirom na Pavlov zapor.

Vsi so bili potrjeni. Zdaj se je pokazalo, kako se kristjani medsebojno ljubijo. Pavel ni imel nobenega nasprotnika; celo njegovi stari protivniki so čustvovali z njim; zdaj niso bili ni več judovski kristjan in spreobrajenci iz poganstva, marveč samc bratje v istem Jezusu, ki čutijo skupno in trpe zaradi tega zapora, kot bi bila skupna nesreča.

Vendar ni bilo mogoče nič napraviti, da bi osvobodili jetnika. Jakob je priporočal, naj mnogo molijo in zaupajo znani poštenosti Klavdija Lizija, ki je imel sicer vse napake poganškega častnika, vendar je bil pošten in pravičen. Poleg tega tribun ni bil prijatelj velikega zbroja, niti velikega duhovnika, ki sta tribuna sovražila zaradi njegove nepodkupljivosti in ga že večkrat ovajala Antoniju Feliks; pa vedno zaman.

Jakob je priporočil starešinam, naj ga sproti obveščajo.

Pavlovi spremljevalci so bili zelo potrjeni; niso pričakovali tako različne ljudske jeze, niti Pavlova zapora. Ta dan so se zaprli v Mnazovovo hišo, kamor so pozvali Pavlina in Natanaela, da z njimi prouče, kako bi rešili jetnika.

Pavlin je obljubil, da se bo takoj zavzel; Natanael je poslušal, toda njegove misli so blodile drugod. On je mislil na jutrišnji beg.

Samo Luka je bil miren.

»Ne bojte se. Ni to prvikrat, da je zaprt. Zaprli so ga bili s Silo v Filipih, kjer so ga po divjaskem bičanju vrgli v strašno ječo, toda ponovi je potres odprl vrata ječe.«

»Gospodov angel je zrušil hišo prav do temeljev,« pripomni Timotej, ki je bil poln mladeniškega navdušenja.

»Ali sta stric in Sila zbežala?« vpraša Pavlin, ki je prvič to slišal.

»Ne.«

»Zakaj ne?«

»Da sta rešila ječarja, ki bi se bil sam umoril, da se reši sramote. Bog je poplačal apostolovo usmiljenje, ker ječar, ki je bil ginjen ob pogledu obeh jetnikov, ki sta mirno čakala v celici, čeprav so jima odpadle verige, se je spreobrnil z vso družino in se dal še isto noč krstiti.«

»In Pavel?«

»Je odkril predstojniku mesta, da sta rimska državljana. Opravičiti so se jima morali in odšla sta z vsemi častmi iz ječe.«

»O, ko bi ga hotel Gospod rešiti tudi teh verig.«

»Gotovo ga bo rešil. Njegovo poslanstvo še ni končano. Mora oznanjevati Jezusovo ime tudi oblastnikom zemlje in Rim ga pričakuje,« pravi antijohijski zdravnik.

Pavlin z bratom odide.

»Saj jutri ne boš odpotoval z Rahelo?« vpraša brata.

»Moram odrediti. Vse je pripravljeno,« odgovori Natanael.

»Odloži odhod na poznejši čas,« ga sili Pavlin.

»Ni mogoče. V nedeljo jo hoče zaročiti z Izmaelom.«

»Odpeljal jo boš lahko pred poroko.«

»Ne bo mogoče.«

»Pomisli na nevarnost, ki grozi stricu. Ananija bo še bolj divjal proti njemu, ako bo odkril, da mu je njegov nečak ugrabil hčerko.«

»Ne govori o ugrabljenju. Rahela gre z menoj prostovoljno, da ne bo prisiljena živeti neprestano v grehu z Izmaelom, ker ni veljaven ločitveni list ubogi Tamari. Meni pa bo zvesta žena pred Bogom in ljudmi.«

»In Pavel?«

»Trpim in hudo mi je, da je stric zaprt, toda moj zakon z Rahelo...«

»Njen pobeg...«

»Moja poroka ne bo nič vplivala na njegovo usodo. Saj je v rokah Lizija, ki ga bo pravično sodil.«

»Ampak Ananija...«

»V začetku ne bo nič vedel, s kom je Rahela pobegnila; ko bo pozneje odkril, bo pa moral hčeri odpustiti.«

»Ne bo...«

»Nič se ne boj. Ljubim Rahelo, hočem jo osrečiti in zato bova jutri zbežala. Ona se ne sme zaročiti z Izmaelom. On bi stavil zahteve za njo; postava ga štiti in bil bi mi zmožen iztrgati nevesto s silo.«

»Izmael ne bo vzel za ženo take, ki je bila že tvoja.«

»Ne poznaš Fabijevega sina. Ali misliš, da hoče Rahelo zato, ker jo ljubi. Kako se motiš! Hoče jo zaradi njenega bogastva, da se polasti njene dote in da bo Ananijev dedič. Odločil sem se. Jutri zbeživa. Samo beg bo rešil Rahelo nesrečne usode, katero ji je določil njen oče in bo ustvarila mojo srečo,« razlaga Natanael; ni ga bilo mogoče omajati.

Kar je bolelo Pavlina, je bilo spoznanje, da je njegova žena Abigajla, sicer tako pametna žena, na svakovi strani.

»Tudi ti ne misliš na posledice takega ravnanja?« jo zmerja mož.

»Vse sem premislila. Rahela je bila krščenka že pred dvema letoma; zadosti zgodaj, da je spoznala Natanaela in ali naj ji ne izpolnim njene želje in ako je kristjanka, ne more, ne da bi zavrgla krst, postati Izmaelova žena, ker ima že zakonito tovarišico. Tudi ako bi Natanaela ne ljubila, ga je prosila, naj jo jutri spravi na varno. Jutri zjutraj torej, svak.«

Natanael je obvestil Rahelo še ta večer, da jo jutri zjutraj pričakuje v Pavlinovi hiši. Njen oče je ne bo oviral, ker bo mislil, da gre v sinagogo, ona bo šla pa k Abigajli.

Ozej je bil ta večer zelo zaposlen.

Zarotniki so se zbrali v njegovi hiši, da razmotrivajo Pavlov primer. Noben ni bil zadovoljen z zadevo, ki se je tako obrnila.

»Bili smo premalo odločni. Morali bi ga bili ubiti, preden je prihitel tribun,« pripomni Kvart iz Efeza.

»Ne govori tako splošno. Jaz sem vam svetoval, da ga ubijete. Vi ste odlašali,« jih zmerja Ozej. »Zakaj ga niste ubili v templju?«

»Zakaj ga nisi ubil ti?« mu očita Zorobabel.

»Jaz sem bil predaleč; nisem se mogel priti do njega. Pa sem tako kričal: Proč z njim, proč z njim! Moj glas je gotovo prišel do vas, ki ste bili blizu.«

»Umor na svetem kraju?« ugovarja Kvart s studom.

»Kaj zato?«

»Postava ga prepoveduje.«

Ozej je s smehom skomizgnil z rameni.

»Postava...« ponovi s prezirom.

»Templj bi bil oskrunjen.«

»Bi pa darovali potrebne žrtve za spravo,« odgovori Ozej, ki se ni držal strogega izvrševanja Postave, kadar je šlo za njegovo korist.

»Vendar?«

»Bi ga bili morali umoriti vsaj pri izhodu iz templja.«

»Hoteli smo ga kamenjati.«

»En dober zabodljaj.«

»Postava zahteva, da tistega, ki preklinja božje ime, kamenjamo.«

»Kadar ga ni mogoče kamenjati, ga zabodi. Kaj ste dosegli s svojimi ozirji? Da je padel v roke Lizija.«

»Adonaj kaznuj tega pogana!« vzklikne farizej Ofnes.

»Lizija ga bo obsodila na smrt,« pristavi Kvart.

»On? Jutri ga bo pustil že na prosto,« odgovori Ozej s starim gnausom.

»Ne verjamem.«

»Ti ne poznaš teh prokonzulov, namesnikov in tribunov. Nikoli ti ne dajo prav, razen tega je pa Pavel rimski državljan in se bo okoristil s tem.«

28.

»Evo ti! Se darilo, Benjamin, ki ti bo v pomoč. In sedaj moraš hitro od tod, ker te lahko drugače pogubi Skalna Babura, ki živi v tem gozdu.« Nato je vila Gozdna izginila, pred Benjaminom pa je zarezgetal prekrasen sivec in rekel s človeškim glasom:

29.

Jaz, Benjamin, ti lahko pomagam v kakršni koli stiski samo še dvakrat. Drugače pa boš moral nit iz te zamotane štrne sam izbrati. In sedaj: Kam naj te poneseš?« Benjamin je malo pomislil in velel: V glavno mesto!»

30.

Nato je mladec gibčno skočil lepi živali na hrbet in že sta kot misel drvela proti glavnemu mestu.

Križem sveta

Surovo maslo za prevoz v vročih krajih

Avstralskim kemikom se je po dolgih poskusih posrečilo predelati surovo maslo tako, da se tudi v tropski vročini (v najbolj vročem podnebnju) ne stopi. To surovo maslo nima škodljivih kemičnih dodatkov. Iz surovega masla najprej popolnoma iztisnejo vodo, nakar mu dodajo mlečni prah. Tako prerejeno surovo maslo ima okus kakor naravno. Topi se pa šele pri 65°C.

Kmetijski dolgovi na Hrvaškem

Povračilo zneskov, ki so jih hrvaški kmetje prejeli od vlade, je z novo uredbo ugodno rešeno. Hrvatska država je dovolila velik popust pri plačilih celokupnega dolga do 30. junija — popust znaša 50 odstotkov celokupnega posojila; pri plačilu do konca leta 1944 znaša popust 55 odst. Zaradi visokih prejemkov hrvaških kmetov je ta način odplačevanja dolgov omogočen in s temi popusti bodo hrvaški kmetje kaj kmalu rešeni svojih dolgov.

Pozno se je oglasil

Terezija Reinhold iz Tropolje je nedavno prejela vest od svojega moža, ki je decembra 1914 kot ranjenec prišel v rusko ujetništvo. Ker niso imeli več let nobene vesti o njem, so ga proglasili za mrtvega. Iz njegovih pisem je razvidno, da je ostal neporočen. Reinholdova je stara 62 let in se tukisto ni ponovno omožila. Danes je stara mama in njeni vnuki so že tako stari, kakor so bili njeni trije otroci, ko je mož 1914 zagrabil za orožje.

Stolp sv. Frančiške

Noben rimski stolp ni bil tolikokrat fotografiran, kakor stolp cerkve sv. Frančiške. Ta stolp namreč stoji na rimskem Foru ter ga vidiš obenem s Titovim slavolokom in drugimi spomeniki klasičnega Rima. Čeprav je ta stolp nekaj stoletij mlajši, kakor njegova starorimska okolica, je vendarle mnogo starejši, kakor pa patrona vseh Frančišk, katera je pokopana pod njim. Sv. Frančiška Rimske je bila plemenita Rimljanica 15. stoletja. Ustanovila je društvo plemenitih gospa, katere so z deli usmiljenja in pobožnosti daleč naokrog dajale zgled. Umrla je leta 1440 ter bila pokopana v cerkvi, katera je bila zgrajena že v 7. stoletju. Blizu njene lepe grobnice stoji spomenik papeža Gregorija XI., ki se je bil z Avignona vrnil v Rim. Papež Pavel V. je Frančiško spoznal za sveto. Od tega časa ima cerkva njeno ime.

Naravno zaklonišče pred bombami

Občina Valkenberg v nizozemskem Limburgu ima največje zaklonišče na svetu, ki je hkrati tudi več sto let staro. To je naravna podzemna jama, ki so vhod vanjo razširili in popravili. Prostor obsega kar 46 hektarjev. To zaklonišče nudi stoodstotno varnost, ne samo od plina in granat, marveč tudi od bomb največjega kalibra. Podzemski prostor je razdeljen na 90 oddelkov, v vsakem oddelku pa je prostora za 5 do 98 oseb, kar je skupaj za 5000 oseb. To število pa se da v skrajni sili še petkrat povečati. Že prejšnji rodovi so tu iskali in našli zavetje. Takrat, ko se je dežela borila zoper Francoze. Iz teh časov izvirajo tudi podzemski hlevi, ki so njih ostanki še vidni, in pa popolnoma ohranjena zasilna cerkev.

Namizna koruza

Le malo vemo, da je koruza odlična zelenjava in da zadovolji razvijenega sladokusca. Pri Madžarih ne manjka koruze v najbolj imenitnih hišah. Mlečne stroke tam olupijo, kuhajo v slani vodi ter jih jedo skupno s surovim maslom. Včasih mlečne stroke tudi pražijo nad ognjem in ponudijo s sladkorjem. Na Moravskem pripravljajo koruzo tako kot kumare v kisu. Pri nas pa jedo kuhano ali praženo koruzo največjemu pastirju in morda še kaki izletniki.

Bitka pri Sedan

Bitka pri Sedan 1. septembra leta 1870 je prinesla Nemcem odločilno zmago nad cesarsko Francijo. V tej bitki je Moltke popolnoma obkrožil francoskega vrhovnega poveljnika Mac Mahona in po enodnevnih bitki prisilil Francoze k predaji. Nemci so zajeli 104.000 mož, 558 topov ter cesarja Napoleona, ki je bil pri detah. Francozi so v bitki izgubili 17.000 mož, Nemci pa 9.000. Tudi v tej vojni so se odigrali pri Sedan odločilni dogodki, kjer je nemška vojska najprej predrta Daladierovo bojno črto, to je podaljšano Maginotovo črto.

Zapuščena ruska mladina

Še vedno je v Rusiji v veljavi postava, da mora mati po šestem letu svojega otroka oddati v takozvani »djetodoma«, kjer ga vzgajajo v »vrlega državljanca«. Vlada namreč stoji na stališču, da je otrok last države in mu ni treba ničesar vedeti o roditeljih. Taki brezdomovski otroci rastejo brez prave vzgoje in postanejo dostikrat reveži in zločinci. Danes so prava nadloga v državi, ker se družijo v skupine in napadajo vasi in ljudi.

Križanka št. 4

1	2	3	4	5	6	7	8
9					10		
11			12			13	
14			15		16		
17		18				19	20
21							
	22	23					24
25		26			27	28	29
30			31			32	
33					34		
35			36			37	

Vodoravno: 1. glas, povzročen po streli, 4. del voza, 6. neumen, 9. rimski bog ljubezni, 10. del hiše, 11. abesinski poglavar, 12. nadležna žuželka (množ.), 13. prva človeka sta bila iz njega izgnana, 14. Odrašenik je visel na njem, 16. vodni hlapi, 18. pokrov se . . . . ., 21. jetnik, 23. podere, 25. izumrl slovenski narod, 27. prvi človek, 30. vprašalnica, 31. družinski poglavar, 32. žensko ime, 33. okorela, 34. ograja, 35. žensko ime, 36. družinski član, 37. del kolesa (množ.).

Navpično: 1. nasad, 2. del sobne opreme, 3. obeduje, 5. slovenski pisatelj, 6. Ibsenova drama 7. jed, 8. pleše, 15. rod, način (množ.), 16. stiskalnica, 17. ruska reka, 18. trije enaki soglasniki, 19. nekateri, 20. telica, 22. tam, 24. otok v Egejskem morju, 25. uradni spisi, 26. vrhnje oblačilo Rimljanov, 28. brez njega ni jela, 29. roditeljica.

Rešitev križanke št. 3

Vodoravno: 1. skrb, 5. smem, 9. Ero, 10. pol, 12. iti, 13. pogorelec, 14. smrt, 16. v brk, 18. kolovoz, 22. rame, 23. rjav, 25. medicar, 28. opoj, 31. urok, 33. redovnica, 36. ena, 37. kes, 38. cel, 39. Na-na, 40. lata.

Navpično: 1. sepsa, 2. krom, 3. rog, 4. borno, 6. mil, 7. eter, 8. Micka, 10. pot, 11. lev, 15. Romeo, 17. bojar, 18. kam, 19. led, 20. vrč, 21. zar, 24. koren, 26. izven, 27. skala, 29. pena, 30. jok, 31. uns, 32. očet, 34. dan, 35. ica.

Največ goveje živine

v Nemčiji ima Bavarska, sledijo Vzhodna marka, Hanoveranska, Šlezija in Vzhodna Prusija. Svinjereja je najbolj razširjena na Hanoveranskem, v Vzhodni marki, Bavarski in Pomorjanskem. Ovčereja cvete v Saski in na Pomorjanskem, kozjereja pa v gorskih predelih Vzhodne marke in Sudetih. Perutnine imajo največ Bavarska, Vzhodna marka, Hanoveranska.

Sramotni stebri

Neizmerne krivice, ki so jih zakrivilo dolgoletne meščanske vojske kitajskim mestom in vsem, so dovedle višje šangajske kroge na misel, da bi obnovili starokitajski običaj železnih sramotnih stebrov. V preteklih stoletjih je bil namreč na Kitajskem običaj, da so vse krivične uradnike privezali na javnih mestih k sramotnim stebrom, na katerih so bila zapisana krivična dejanja kaznjencev. Stebri so bili iz železa, da bi mogli kljubovati viharjem. Še danes stoji po nekaterih mestih taki stebri, ki so ostali iz davnih časov. Eden največjih takih sramotnih stebrov stoji v templju Jo Fei v mestu Hangton, na katerega je bil privezan zli uradnik malo pred nastopom Mandžu-dinastije v letu 1640, ker je izsesal svojo pokrajino do zadnje kapljice krvi. Liga proti meščanskim vojnam v Šangaju je sklenila, slehernega čuvalca (če pa se že meščanska vojna začne), slehernega vojaka, ki bo kakor koli škodil civilnim ljudem, privezati k temu sramotnemu steburu. Pa tudi oni, ki iz dobičkaželinih namenov hujskajo za vojno s sosedom, bodo prišli pred železni spomeniki, zakaj podobni so onim krivičnim uradnikom, ki sesajo ljudstvo.

Koliko je zvezd

Najnovejša zvezdoznanska raziskavanja prisojajo, da je v vsejmirju vsega skupaj kakih 80 milijonov ozvezdij, izmed katerih ima vsako ozvezdje najmanj 1600 milijonov zvezd, oziroma zvezdnih teles. Človeška znanost pa je tako pomanjkljiva, da doslej z najboljšimi daljnogledi ni zaznala več kakor zgolj eno 40 tisočinko vseh zvezd v vsejmirju.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Poizvedbe

Podpisana prosim vsa kogar, ki kaj ve o mojem sinu Klopčič Jože'u, iz Dobrove št. 23, kateri je bil konfiniran v Bonifico di Pi sticci prov. Matera, ter nato bil oktobr 8 sept. 1943 izpuščen. Vsake podatke nanašajoče na gornjega proti povračilu sporočiti na naslov Klopčič Terezija, Dobrova št. 23, pošta Dobrova pri Ljubljani

Iščem fanta

14 — 15 letnega za pomoč pri živini in na polju. Alojzija Koz, Crna vas 187.

Pridno dekle

za pomoč v gospodinjstvu in mali kmetiji sprejemam — Andlovca Ana Skofjica

Dva 3 tonska

in dva 1 tonska voza prodam. Vprašati tv. „Kurivo“ dr. z o. z. — Dunajska 35.

Telico

2 leti staro Simendolko zamenjam za kravo mekarico. Dravljje št. 263.

Fanta, hlapca, dekle iščem. Poizve se na upravi občine Dev. M. v Polju.

OGLAŠUJ
v Domoljubovem
malem oglasniku!

Prodaj

breje svinjo. — Ivan Pezder, Brezovica 27.

Sadno drevje

marelice, kostanj maroni, jabolka, hruške in druga plemena, visoka, srednja, prtilična in špalirji nasprodaj. Kupim vsako množino jabolčnih in hruškovih ter ku ine divjakov. — Podobnikar Alojzij, drevesničar, Dobrova pri Ljubljani.